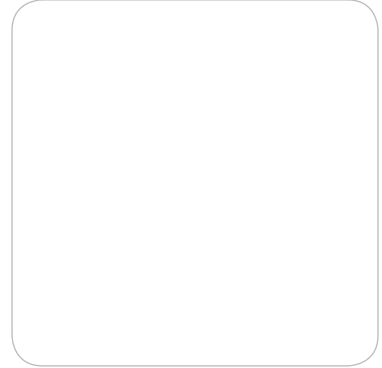
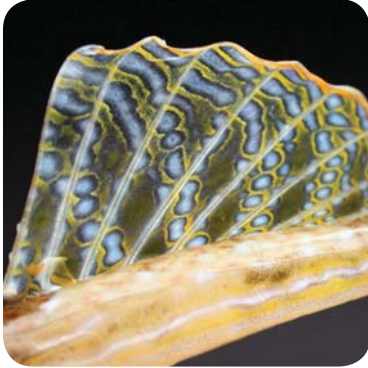

Årsmelding 2002

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Årsmelding 2002

INNHold	4	Styrets beretning
	8	Organisasjon
	10	Økonomi
	14	Tøkt
	15	Tilsatte

Faglige program – resultat 2002

Linjeprogram

16	91	Ressursovervåkning og rådgivning
18	92	Overvåkning og tilstandsvurdering av havmiljøet
21	93	Havbruk og rådgivning
23	95	Bistandsrettet samarbeid innen forskning og forvaltning

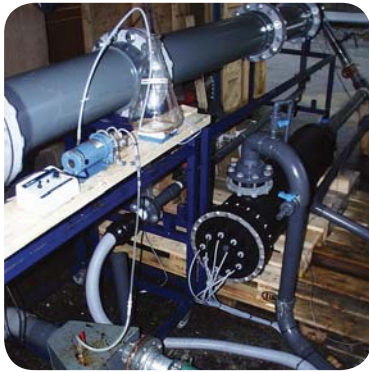

Programoversikt

26	1	Ressurs- og miljøforskning i kystsonen
28	4	Populasjonsdynamikk og modellering
30	5	Absolutt mengdemåling av marine ressurser
32	6	Ansvarlig fangst
35	8	Matfisk og kvalitet
37	13	Klima og fisk
40	14	Reproduksjon og tidlig livshistorie hos fisk og skalldyr
43	15	Marin miljøkvalitet
45	16	Helse hos fisk og skjell

47		Publikasjoner
-----------	--	---------------

Visjon

Havforskningsinstituttet skal være en nasjonal og internasjonal pådriver i marin forskning og en troverdig premiss- og kunnskapsleverandør.

Slik skal Havforskningsinstituttet bidra til ansvarlig bruk av mulighetene havet og kysten gir som spiskammer og som grunnlag for næringsvirksomhet og for rekreasjon.

Styrets beretning 2002

Norske kyst- og havområder representerer store verdier som Norge har et internasjonalt ansvar for. Utnyttelsen av disse verdiene må bygge på dokumentert kunnskap om havmiljø, økosystem og marine ressurser. Som premiss- og kunnskapsleverandør skal Havforskningsinstituttet bidra til at vi forvalter disse verdiene bærekraftig.

ORGANISERING FOR FRAMTIDEN

Gode fasiliteter, forskningsstasjoner, fartøy og stor faglig bredde er noe som kjennetegner Havforskningsinstituttet. Dette er et godt utgangspunkt for å løse store forsknings- og rådgivingsoppgaver. Våren 2002 ble det satt i gang en prosess for å finne fram til en ny organisering for at instituttet skal kunne utnytte sine samlede ressurser bedre og løse nye faglige utfordringer og eksterne krav. Målet er å få en organisasjon som mer effektivt kan løse komplekse oppgaver, gi mer tid til forskning og faglig arbeid, utnytte felles infrastruktur og støttetjenester og som er fleksibel med hensyn til omstilling.

Første del av denne prosessen var en kritisk gjennomgang av nåværende organisasjon. I tillegg til kartlegging av status, satte styret ned tre underutvalg som har bidratt med viktige underlag i prosessen. Utvalg vurderte rammer, forventninger og krav som instituttet vil bli stilt overfor i årene framover. Havforskningsinstituttets framtidige engasjement i u-landsvirksomhet ble gjennomgått i et eget utvalg, og rapporten var et bidrag i etableringen av et nytt nasjonalt fiskerifaglig senter for bistandsarbeid; et samarbeid mellom Fiskeridirektoratet, NORAD og Havforskningsinstituttet.

Innstillingen om framtidig maritim infrastruktur ble behandlet av styret høsten 2002. Denne rapporten så på den felles rederidriften av forskningsfartøyene til Havforskningsinstituttet og Universitetet i Bergen, og er også et innspill til det tverrdepartementale utvalget som nå ser på organisering og drift av statens forskningsfartøy. Instituttets omorganiseringsprosess vil føres videre i første halvdel av 2003. Styret vil vedta ny organisasjonsstruktur som vil bli satt i verk fra 1. januar 2004.

FOKUS PÅ BARENTSHAVET OG NORDSJØEN

Det er nå stor oppmerksomhet omkring forvaltningen av ressursene og miljøet i Barentshavet. Spørsmål knyttet til utbyggingen av Snøhvit, lettevirksomhet etter olje og gass utenfor Lofoten, vurderingen av risiko i forbindelse med oljetransport fra Russland langs norskekysten og diskusjonen rundt forvaltningen av fiskebestander og kongekrabben er eksempler på dette. Barentshavet er et meget ressursrikt, men sårbart område, der fiskebestandene forvaltes i fellesskap av Norge og Russland. For å løse disse utfordringene bidrar Havforskningsinstituttet med kunnskap og faglige råd til norske myndigheter og offentlighet.

I samarbeid med Polarinstituttet utarbeidet Havforskningsinstituttet i 2002 en større miljø- og ressursbeskrivelse av Barentshavet som faglig bidrag til den nye forvaltningsplanen for området. Barentshavet er et viktig operasjonsområde for instituttets aktiviteter, i første rekke gjennom den

faste overvåkingen og bestandsvurderingen. Å få gjennomført en samlet kartlegging av havbunn og sokkel fra Lofoten til Varanger vil være av stor betydning, slik det er planlagt i MAREANO-prosjektet; et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelser og Statens kartverk. Styret understreker betydningen av både MAREANO og det nye overvåkingsprogrammet for Barentshavet som en nødvendig satsing for framtiden.

Den femte Nordsjøkonferansen ble arrangert i Bergen i mars 2002, og Havforskningsinstituttet leverte innspill til Ministererklæringen. Presisering av begrepet "økosystemtilnærming" og hvordan arbeidet med økologiske kvalitetsmål skal videreføres, var viktige bidrag til erklæringen. Ministerkonferansen bidro til å sette de marine miljøspørsmålene på den internasjonale dagsorden, noe som førte til stor oppmerksomhet omkring instituttets rolle og oppgaver på dette området.

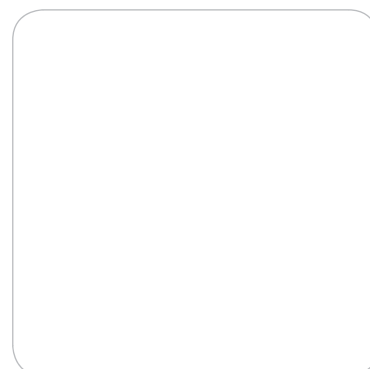
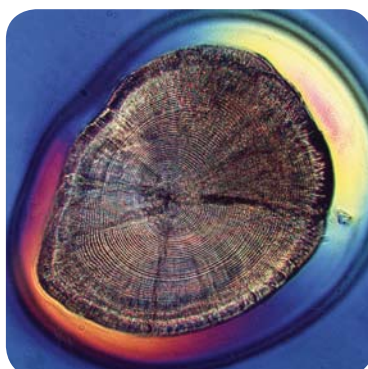
OPPNÅDDE RESULTATER

Havforskningsinstituttet overvåker ved hjelp av fartøy og faste observasjoner langtidsutviklingen og gir prognoser for utviklingen i havklima, produksjonsforhold og forurensning i norske kyst- og havområder. Senter for marint miljø fikk i 2003 en betydelig tilgang på nye forskningsprosjekter sammenlignet med foregående år. Flere av prosjektene omfatter vurderinger av mulige virkninger av olje- og gassvirksomheten på havmiljøet. Effekter produsert vann har på gyteevnen til torsk er påvist i laboratorieforsøk, og dette blir nå prøvd ut i feltforsøk. I prosjektet om seismikk kan føre til økt dødelighet hos tobis, er det ikke påvist slike effekter. Verdens største dypvannskorrallrev, Røstrevet, ble kartlagt med akustisk målemetodikk og undervannskamera i mai 2002. Revet, som ligger nord for Trænadjupet, er nå foreslått fredet. Arbeidet med kartlegging av bunnhabitater er et felt som er blitt stadig viktigere.

I tillegg til å levere forvaltningsråd til myndighetene for en rekke sentrale fiskebestander som er økonomisk viktige for Norge, deltar Havforskningsinstituttet som faglig rådgiver i flere internasjonale fiskeriforhandlinger. I 2002 leverte instituttet viktige bidrag til en ny forvaltningsplan for bunnfiskbestandene i Nordsjøen. Gjennom en norsk-russisk ekspertgruppe bidro instituttet i vesentlig grad til utforming av de første offisielle beskatningsstrategiene for torsk, hyse og lodde i Barentshavet, som ble vedtatt av Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon, høsten 2002. Det har ellers vært stor framgang i samarbeidet med næringen om innhenting av data fra fiskeflåten. En referanseflåte bestående av seks havgående fartøy leverte i 2002 fangstdata på elektronisk format og en betydelig mengde biologiske data.

Det internasjonale symposiet innen akustikk i Montpellier i Frankrike sommeren 2002 viste at instituttets fagmiljø er blant de fremste innen akustisk mengdemåling. Forsøk med "akustisk gjerde" som overvåker inn- og utvandring av sild i Ofotfjorden og sildas atferd, er nyskapende. Ved hjelp av ny teknologi er det nå mulig å fjernovervåke sildeinnsiget i Ofotfjorden fra instituttet i Bergen. Det er gjort et betydelig utviklingsarbeid innen flerfrekvent akustikk for å mengdemåle og identifisere ulike

fiskearter som gjør det mulig å skille arter, fisk med og uten svømmeblære, og plankton og fisk i ulik størrelse. Dette vil forbedre tolkingen og minske feil i de akustiske målingene og kan også bli et viktig hjelpemiddel for fiskerne.

På oppdrag fra Tvedestrand kommune gjennomførte Havforskningsinstituttet i 2002 en omfattende kartlegging av hva som finnes av "biologiske verdier" i kommunens sjøområder. Tvedestrand er den første kommunen som har gjennomført en slik kartlegging, og arbeidet kan tjene som en modell for tilsvarende arbeid i andre kommuner. Det er også utviklet en web-basert marinøkologisk veileder til støtte for planlegging og forvaltning av kystsonen.

Instituttet er en sentral rådgiver for myndighetene, oppdrettsnæring og samfunn for å få fram sikre havbruksprodukter av høy kvalitet gjennom å videreutvikle marint oppdrett og havbeite. Rådgivningen knyttet til miljøeffekter av havbruk, velferd og helse hos oppdrettsorganismer er blitt stadig viktigere. Resultatene fra fjorårets torskeyngelproduksjon i Parisvatnet og matfiskproduksjon i Austevoll har vært svært gode, og det er gjort en stor innsats for å utvikle fôr og bedre fôringsstrategier. Ved Matre havbruksstasjon utføres nå lovende arbeider i forbindelse med å forbedre merdmiljø, trivsel og velferd hos fisk. På oppdrag fra Fiskeridepartementet er det nå utarbeidet en rapport som gir en vitenskapelig status for potensielle oppdrettsarter.

Det nye forskningsfartøyet "G.O. Sars" vil bli levert fra verftet i mai og gå inn i ordinær drift høsten 2003. Det er satt i gang planarbeid for ombygging og nybygg av stasjonene i Austevoll og Flødevigen, og et plan- og prosjekteringsarbeid for stasjonen i Matre. Den nye avdelingen i Tromsø vil flytte inn i nye lokaler i Forskningsparken i Breivika mars 2003.

Det har vært en betydelig satsing på personalpolitiske tiltak i forbindelse med ny bedriftshelsetjeneste og utvidede velferds- og fritidsordninger. Målet er å utvikle en god arbeidsplass, holde på kompetent personale og rekruttere nye medarbeidere. Det er gjennomført et omfattende arbeid med å innføre nye nettbaserte elektroniske tjenester knyttet til administrasjon, økonomi og saksbehandling. Det har vært satset mye på å utvikle den web-baserte kommunikasjonen, både innen instituttet og ved større bruk av Internett.

I 2002 ble det avlagt 7 doktorgrader av ansatte ved Havforskningsinstituttet. For en mer utførlig oversikt over oppnådde resultater, viser styret til den videre omtalen i årsmeldingen.

ØKONOMI, SAMVIRKE OG FORMIDLING

Regnskapet for 2002 viser et netto årsresultat på 7,9 millioner kroner, noe som er godt over fjorårets resultat. Bevilgningen over statsbudsjettet for 2002 var noe større enn foregående år, mens tilslaget på eksterne prosjektsøknader var noe mindre enn tidligere.

Styret er skuffet over at ingen av instituttets egne søknader om status som sentre for fremragende forskning gikk igjennom. Målet nå er å oppnå dette ved neste utlysning. Derimot ser styret det som

meget gledelig at Bjerknnessamarbeidet om klimaforskning fikk status som senter for fremragende forskning; et samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Nansensenteret og Havforskningsinstituttet.

Fra 1. januar 2003 er Havforskningsinstituttet etablert i Tromsø, og har med overføring av ressursforskerne fra Fiskeriforskning fått et overordnet ansvar for all marin ressursrådgivning i Norge. Styret ser det som særlig viktig at instituttet er seg bevisst sin nasjonale rolle for å etablere samarbeid mellom ulike kompetansemiljø. Etableringen i Tromsø gir instituttet en god mulighet til å samvirke med forskningsmiljøene i nord, der samarbeidsavtalene med Polarinstituttet, Fiskeriforskning og Universitetet i Tromsø/Norges fiskerihøgskole danner et utgangspunkt.

Havforskningsinstituttets kontakflate er stor, og forskerne legger ned betydelige ressurser og tid i å delta i en rekke komiteer og organisasjoner nasjonalt og internasjonalt. Instituttets innsats og deltakelse i den internasjonale havforskerorganisasjonen ICES er av stor betydning. I forbindelse med organisasjonens årsmøte og 100-årsjubileum i København oktober 2002, deltok en rekke av instituttets forskere. Sammen med forskningsfartøy fra en rekke andre land deltok "det eldre" FF "G.O. Sars" i markeringen; fartøyet som nå skal fases ut. Det ble lagt ned en stor innsats i å presentere instituttets nye forskningsfartøy og virksomhet overfor internasjonale forskningsmiljø, næringsliv, journalister og dansk publikum.

Det er knyttet stor oppmerksomhet til Havforskningsinstituttets aktiviteter, og oppgavene i forbindelse med kommunikasjon og formidling blir stadig mer omfattende. Økt innsats i drift og utvikling av kommunikasjon via Internett, kursing av journalister, foredrag og en omfattende mediekontakt er eksempler på dette. Større fokus på miljø- og ressursproblemer på den offentlig dagsorden, flere og mer aktive medier, og større krav til åpenhet og service, forsterker behovet for disse oppgavene.

Havforskningsinstituttet hadde i 2002 en netto tilgang på 20,7 årsverk. Ved utgangen av året var det totalt 572 årsverk ved instituttet som omfatter faste stillinger, engasjerte inntil fire år, stipendiater, lærlinger med mer. Sykefraværet er lavt, og det er liten gjennomtrekk av ansatte. Generelt sett tyder dette på et godt arbeidsmiljø. Styret er ikke kjent med at Havforskningsinstituttet bidrar til forurensning av det ytre miljø.

Styret takker alle ansatte for et godt arbeid i 2002.

Leiv Grønnevet

Peter Gullestad

Knut Werner Hansen

Heidi Meland

Einar Svendsen

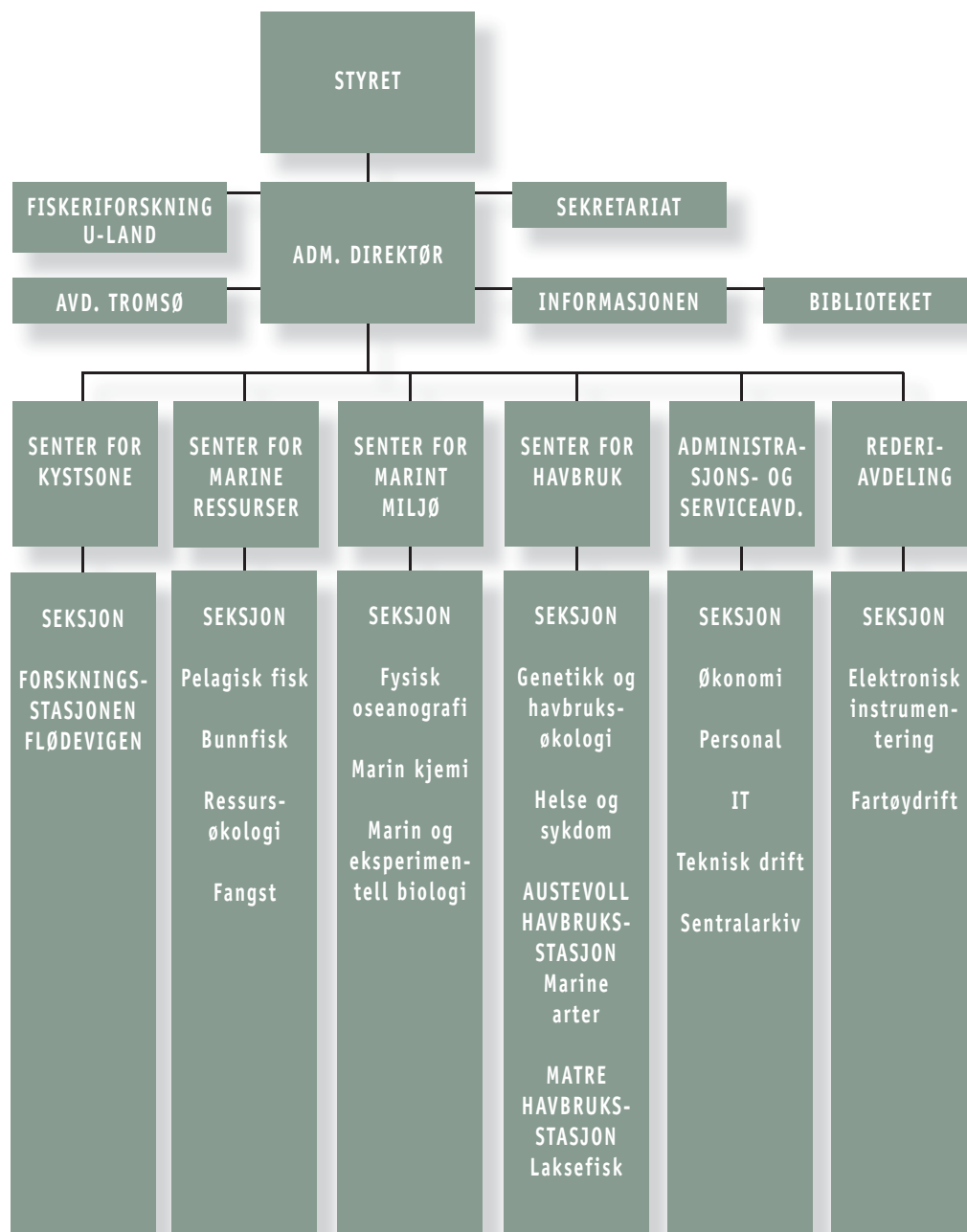
Marit Solberg

Alf Håkon Hoel

Randi Eidsmo Reinertsen

Leif Austgulen

ORGANISASJON

FORSKNINGSPROGRAM 2002

(programansvarlig i parentes)

LINJEAKTIVITETER

- 91 Ressursovervåkning og rådgivning (Åsmund Bjordal)
- 92 Overvåkning og tilstandsvurdering av havmiljøet (Ole Arve Misund)
- 93 Havbruk og rådgivning (Ole J. Torrissen)
- 94 Støtteaktiviteter (Åse L. Pedersen)
- 95 Bistandsrettet samarbeid innen forskning og forvaltning (Gabriella Bianchi)

PROGRAMOVERSIKT

- 1 Ressurs- og miljøforskning i kystsonen (Einar Dahl)
- 4 Populasjonsdynamikk og modellering (Bjarte Bogstad)
- 5 Absolutt mengdemåling av marine ressurser (Egil Ona)
- 6 Ansvarlig fangst (Arill Engås)
- 8 Matfisk og kvalitet (Geir Lasse Taranger)
- 13 Klima og fisk (Harald Loeng)
- 14 Reproduksjon og tidlig livshistorie hos fisk og skaldyr (Olav S. Kjesbu)
- 15 Marin miljøkvalitet (Francisco Rey)
- 16 Helse hos fisk og skjell (Øivind Bergh)

STYRET

Leiv Grønnevet (leder), banksjef, Nordea
Heidi Meland (nestleder), daglig leder, Kunnskapssenteret i Gildeskål
Peter Gullestad, fiskeridirektør, Fiskeridirektoratet
Knut Werner Hansen, fisker
Randi Eidsmo Reinertsen, sjefsforsker, SINTEF Unimed
Alf Håkon Hoel, førsteamanuensis, Universitetet i Tromsø
Marit Solberg, Marine Harvest, Bergen
Einar Svendsen, tillitsvalgt vitenskapelig personell
Leif Austgulen, tillitsvalgt teknisk/administrativt personell

Varamedlemmer

Jens Malvin Skei (1.vara) forskningssjef, NIVA, Oslo
Heidi Johansen (2.vara) prosjektdirektør, Tromsø
Eva Toril Strand (3.vara) fiskebåtreder, Averøy

Vara for fiskeridirektøren

Grethe Aa. Kuhnle - underdirektør, Fiskeridirektoratet

Varamedlemmer, Havforskningsinstituttet

Harald Gjøsæter, vitenskapelig personell
Kathrine Michalsen, vitenskapelig personell

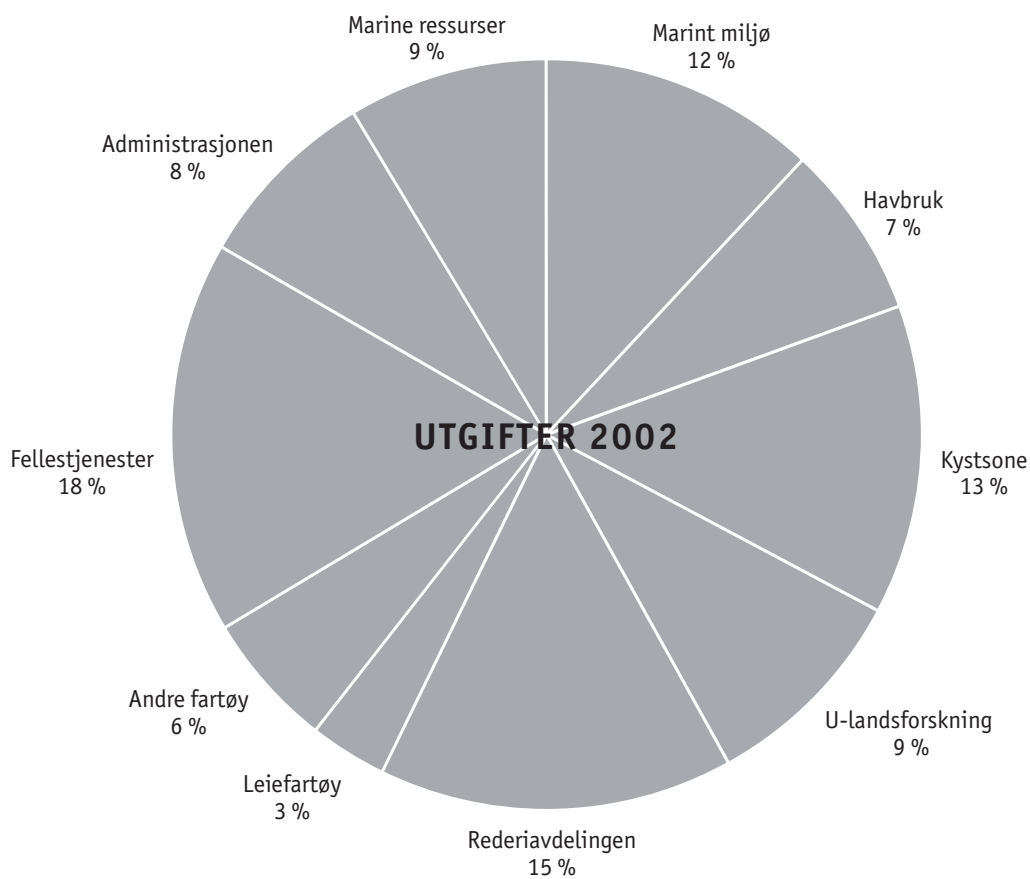
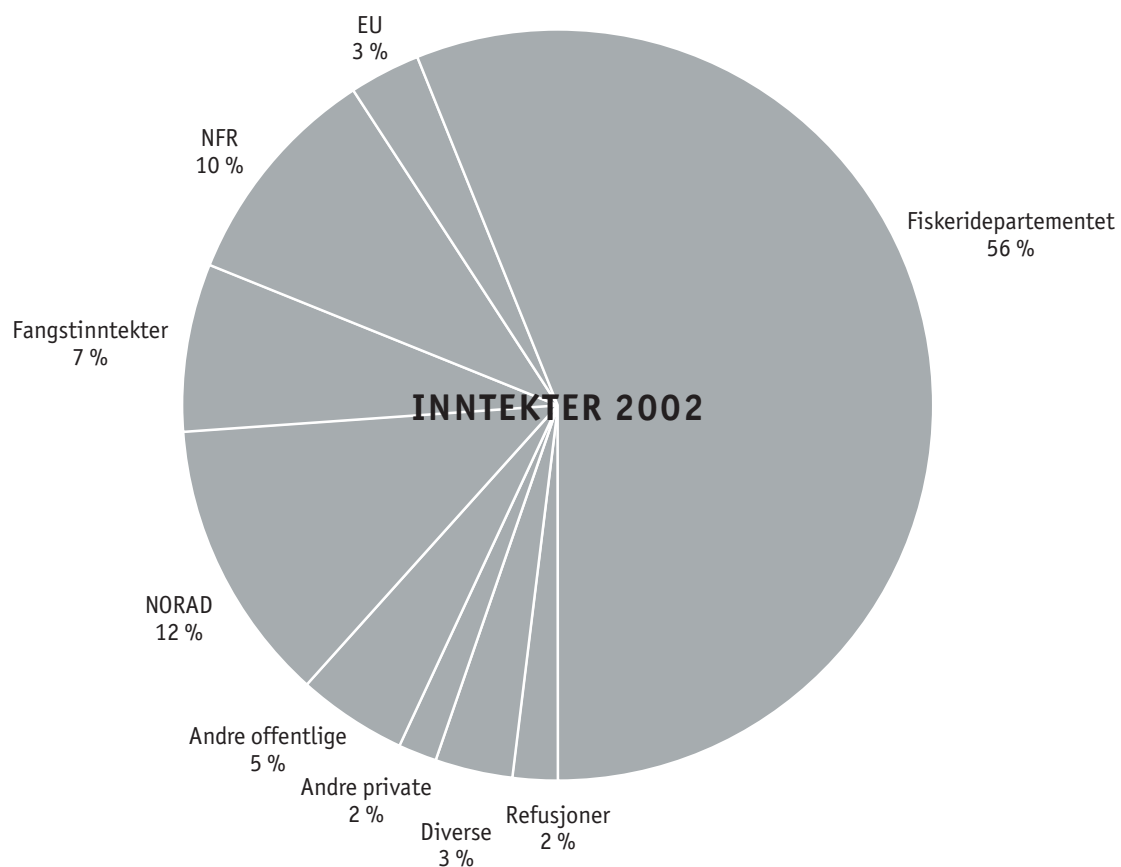
Elen Hals, teknisk/administrativt personell

Kjell Bakkeplass, teknisk/administrativt personell

LEDELSE

Adm. direktør Roald Vaage
Informasjonssjef Jo Høyer
Forskningsdirektør Åsmund Bjordal, Senter for marine ressurser
Forskningsdirektør Ole Arve Misund, Senter for marint miljø
Forskningsdirektør Ole J. Torrissen, Senter for havbruk
Forskningsssjef Erlend Moksness, Forskningsstasjonen Flødevigen
Forskningsssjef Gabriella Bianchi, Fiskeriforskning u-land
Avdelingsdirektør Åse L. Pedersen, Administrasjons- og serviceavdelingen
Avdelingsdirektør Per W. Nieuwejaar, Rederiavdelingen

Økonomi

ØKONOMISK ÅRSAVSLUTNING FOR HAVFORSKNINGSINSTITUTTET 2002

	Havforsknings- instituttet	Kap. 1020 instituttet	Kap. 1021 forsknings- fartøyene
INNETEKTER			
Bevilget over statsbudsjettet	283 170	190 775	92 395
Eksterne oppdragsmidler	233 011	151 854	81 157
Overførte prosjektmidler til 2003	-10 053	-5 453	-4 600
Midler til omfordeling:			
- omfordelte strategiske midler	-	1 161	-1 161
- inntrukne midler til adm. avd. (7 %)	-	3 111	-3 111
- internkjøp og -salg av tjenester	-	-	-
Lønnsrefusjoner	6 056	3 694	2 362
Andre inntekter	4 081	2 502	1 579
Sum inntekter	516 265	347 644	168 621
UTGIFTER			
Lønnsforbruk	249 638	171 902	77 736
Varer og tjenester, drift	126 072	86 949	39 123
Varer og tjenester, oppdrag	122 363	71 467	50 896
Sum utgifter	498 073	330 318	167 755
BRUTTO ÅRSRESULTAT	18 192	17 326	866
AVSETNINGER			
Avsatte feriepenger for 2003	8 310	7 399	911
Endring avsatt arbeidsgiveravg.	22	-213	235
Endring interimskonti	2 006	1 650	356
Sum avsetninger	10 338	8 836	1 502
NETTO ÅRSRESULTAT	7 854	8 490	-636
Årsoppgjørdisposisjoner	-	-	-
Tap på fordringer	-130	-130	-
Inngående DB 2002	14 904	9 538	5 366
Utgående DB 2002	22 628	17 898	4 730

Havforskningsinstituttets driftsregnskap for 2002 viser et netto årsresultat etter avsetninger på 7,9 millioner kroner. Dette er en vesentlig forbedring fra 2001, hvor resultatet var på 3,4 millioner kroner.

Sammenholdt med akkumulert dekningsbidrag på 14,9 millioner kroner fra 2001, vil 22,6 millioner kroner bli overført til 2003 som nytt dekningsbidrag. Instituttet har altså i 2002 klart å følge opp og ytterligere forbedre den gode trenden fra 1999, 2000 og 2001. Dette gjør at instituttet er på rett vei mot målet om å bygge opp en økonomisk buffer. Den vil gjøre instituttet bedre i stand til å dekke fremtidige uforutsette utgifter.

Driftsinntektene i 2002 var på 516 millioner kroner, noe som er en økning på 28 millioner kroner fra 2001. Av totale driftsinntekter i 2002 utgjorde bevilgning over statsbudsjettet 283 millioner kroner, dvs. 55 % av de totale driftsinntektene. Bevilgningen for 2002 økte med 35 millioner fra 2001. Videre utgjorde eksterne oppdragsmidler 233 millioner kroner av de totale driftsinntektene i 2002.

FINANSIERING OG FORBRUK 2002 (1000 KR)

Finansieringskilde	Sum	Kostnadssted	Lønn	Varer/tjen.	Sum
Fiskeridepartementet – drift	283 170	Fellestjenester	14 778	44 698	59 476
Fiskeridepartementet – nytt fartøy	307 146	Administrasjonen	20 826	16 293	37 119
Fiskeridepartementet – aksjekapital	330	Marine ressurser	47 427	19 469	66 896
Fiskeridepartementet – prosjekt	2 803	Marint miljø	27 514	18 578	46 092
EU	15 521	Havbruk	43 773	31 450	75 223
NFR	49 337	Kystzone	10 428	6 537	16 965
Fangstinntekter	37 658	Fiskeriforskning u-land	7 156	21 391	28 547
Norad	62 648	Rederiavdelingen	53 495	30 910	84 405
Utenriksdepartementet	1 076	Leiefartøy	2 858	37 005	39 863
Miljøverndepartementet	745	Andre fartøy	21 383	22 104	43 487
Fiskeridirektoratet	2 417				
UiB	15 264	Sum drift	249 638	248 435	498 073
Direktoratet for naturforvaltning	175				
Hydro	150				
Statens forurensningstilsyn	1 087				
Nordisk ministerråd	1 246	Aksjekapital "Protevs AS"			330
Intervet	1 810	Bygging "Nytt fartøy"			284 545
Ernæringsinstituttet	1 690				
Fiskeriforskning	930				
Oljeindustriens landsforening	5 779				
Diverse eksterne oppdragsgivere	16 240	Overførte prosjektmidler til 2003			7 570
Lønnsrefusjoner	6 056	Overførte midler "Nytt fartøy"			22 601
Tilfeldige inntekter	4 081	Overførte statsmidler til 2003			2 483
Avsatte feriepenger til 2002	6 049	Avsatte feriepenger til 2003			8 310
Avsatt arbeidsgiveravgift til 2002	1 576	Avsatt arbeidsgiveravgift til 2003			1 615
Overførte prosjektmidler til 2002	8 121	Andre disposisjoner			22 628
Overførte statsmidler til 2002	146				
Andre disposisjoner fra 2001	14 904				
Sum	848 155	Sum			848 155

VIRKSOMHETSSTYRING 2002

PROGRAM	BEVILGNING	Drift	BUDSJETT Fartøy	FoU lønn
91 Ressursovervåkn. og rådgivning	138 924 403	57 827 550	18 105 853	62 991 000
92 Overvåkning/tilstandsvurdering	50 806 540	32 482 800	7 081 690	11 242 050
93 Havbruk og rådgivning	32 466 406	24 227 400	8 239 006	
95 Bistandsrettet samarbeid	65 736 100	11 217 350	28 688 750	25 830 000
99 Linjeprogram "Fellestjenester"	19 007 003	401 000	18 606 003	
Sum linjeprogram	306 940 452	126 156 100	80 721 302	100 063 050
01 Ressurs-/miljøforskning kystsonen	12 041 720	6 938 400	2 307 020	2 796 300
04 Populasjonsdynamikk og modellering	14 349 500	9 690 850	3 408 650	1 250 000
05 Absolutt mengdemåling marine ress.	23 302 784	12 236 300	4 481 234	6 585 250
06 Ansvarlig fangst	32 568 200	13 264 500	7 552 200	11 751 500
08 Matfisk og kvalitet	27 436 724	20 150 550	7 286 174	
13 Klima og fisk	16 591 424	12 458 350	2 890 674	1 242 400
14 Reprod./livshistorie fisk/skalldyr	19 677 604	16 149 550	3 528 054	
15 Marin miljøkvalitet	18 049 632	10 530 650	6 949 582	569 400
16 Helse hos fisk og skjell	16 833 017	12 121 550	3 702 567	1 008 900
Sum FoU-program	180 850 605	113 540 700	42 106 155	25 203 750
Sum Havforskningsinstituttet	487 791 057	239 696 800	122 827 457	125 266 800

Eksterne oppdragsmidler hadde i 2002 en nedgang på 6 millioner kroner i forhold til i 2001. Selv når oppdragsmidlene fra store eksterne finansieringskilder som NFR og NORAD viser en nedgang fra året før, har instituttet langt på vei klart å kompensere for dette gjennom økte oppdragsmidler fra andre eksterne finansieringskilder. Nedgangen totalt fra 2001 blir derfor bare på 6 millioner kroner. Eksempler på eksterne finansieringskilder som har hatt en markert positiv økning fra 2001 til 2002 er bl.a. Oljeindustriens Landsforening samt diverse mindre oppdrag. For den sistnevnte gruppen har økningen fra 2001 til 2002 vært på hele 80 %, fra 10 til 18 millioner kroner. I tillegg viser fangstinntektene en økning på 6 millioner kroner fra 2001 til 2002.

For 2002 er det også bevilget 307 millioner kroner til nye FF "G.O. Sars". Av bevilgningen er 284 millioner kroner brukt i 2002, mens 23 millioner kroner er overført til 2003 for å kunne ferdigstille båten.

Driftsutgiftene i 2002 var på 498 millioner kroner, noe som er en økning på 22 millioner kroner fra 2001. Endringen kan i hovedsak relateres til økningen i lønnskostnader fra 233 millioner kroner i 2001 til 250 millioner kroner i 2002, samt til økningen i kostnadene for varer og tjenester fra 239 millioner kroner i 2001 til 248 millioner kroner i 2002.

Den totale økningen i driftsutgiftene i 2002 er markert lavere enn i 2001, da driftsutgiftene økte med 69 millioner kroner. Økningen i driftsutgiftene i 2002 er 6 millioner kroner lavere enn økningen i driftsinntektene i 2002.

FoU lønn	FORBRUK		Sum	%
	Drift	Fartøy		
62 012 790	15 068 798	64 152 104	141 233 692	102 %
32 458 840	5 046 171	15 103 704	52 608 715	104 %
18 282 475	9 810 331		28 092 806	87 %
11 269 185	24 717 755	28 221 899	64 208 839	98 %
291 335	13 614 706		13 906 041	73 %
124 314 625	68 257 761	107 477 707	300 050 093	98 %
6 881 745	1 898 799	2 758 682	11 539 226	96 %
11 097 945	1 935 750	2 687 616	15 721 311	110 %
13 838 780	3 970 766	9 022 136	26 831 682	115 %
14 608 675	2 900 592	10 498 997	28 008 264	86 %
22 402 115	6 402 035		28 804 150	105 %
13 621 810	2 187 346	1 691 282	17 500 438	105 %
15 371 145	3 346 381	1 500 231	20 217 757	103 %
11 479 925	6 245 680	915 337	18 640 942	103 %
12 765 360	2 945 240	645 171	16 355 771	97 %
122 067 500	31 832 589	29 719 451	183 619 540	102 %
246 382 125	100 090 350	137 197 158	483 669 633	99 %

Havforskningsinstituttets virksomhetsregnskap for 2002 viser en samlet bevilgning på 488 millioner kroner, noe som er en økning på 48 millioner kroner fra 2001. Forbruket i 2002 var 484 millioner kroner, 30 millioner kroner mer enn i 2001. Forbruket i 2002 var 4 millioner kroner lavere enn bevilget beløp. For linjeprogrammene 93, 95 og 99 hadde Havforskningsinstituttet i 2002 en lavere aktivitet enn planlagt, mens aktiviteten var høyere enn planlagt i linjeprogrammene 91 og 92. Når det gjelder forskningsprogrammene var aktiviteten i programmene 1, 6 og 16 lavere enn planlagt, mens for programmene 4, 5, 8, 13, 14 og 15 var aktiviteten høyere. Samlet var kostnadene til FoU-lønn 7 millioner kroner høyere enn budsjettet. Driftskostnadene er 23 millioner kroner lavere enn budsjettet, mens kostnader til fartøy er 12 millioner kroner høyere.

TOKT

Forsknings- og overvåkningsaktivitetene i 2002 gikk i all hovedsak i samsvar med det planlagte toktprogrammet. Det er stadig problem med å få tilgang i russisk sone, og vi må akseptere å ha russisk inspektør om bord. Vi har en høy utnyttingsgrad på fartøyene, og også i 2002 var det lite liggetid ved kai. Liggetid var i forbindelse med tokt- og mannskapsskifte og ved planlagte verkstedsopphold. Et par ganger har det imidlertid oppstått behov for uforutsett vedlikehold. Fartøydriften gikk i økonomisk balanse i 2002, noe som skyldes stram økonomistyring og høy kostnadsbevissthet i alle ledd.

Instituttet er fortsatt ansvarlig for driften av NORADs fartøy FF "Dr. Fridtjof Nansen". Driften av fartøyet har i hovedsak fulgt toktprogrammet, med unntak av en maskinskade utenfor Mauretania som gjorde at båten måtte slepes til Las Palmas for reparasjon. I tillegg havarerte en notvinsj som ble reparert i Walvis Bay, Namibia.

FF "G.M. Dannevig" har også i 2002 seilt med bare ett mannskap. Fartøyet har operert i Skagerrakområdet, langs Sørlandskysten og i Østlandsområdet. Det har også hatt et tokt ved Bergen og hadde da stor nytte av et par dager til kai for oppfølging blant annet av Instrumentseksjonen. Et besøk i Bergen vil derfor bli prøvd videreført i toktplanene for de kommende årene. Det har vært svært lite utleie av fartøyet i forhold til tidligere år, noe som har gitt tilsvarende lave inntekter.

I tillegg til å benytte egne fartøy har instituttet også i 2002 leid inn flere fartøydøgn fra den kommersielle fiskeflåten. Instituttet er nå midt i sin 5-årsavtale med Villa Leppefisk AS om leie av FF "Fangst". Fartøyet leies av instituttet i perioden fra 1. april til 31. oktober hvert år.

2002 var det andre året at instituttet hadde ansvar for bemanning og drift av Universitetet i Bergen sitt fartøy FF "Håkon Mosby". Samarbeidet med både mannskapet og universitetet har vært meget godt. Nytt forskningsfartøy ble sjøsatt i november 2002 og utrustet i Flekkefjord. Overtakelse vil etter planen skje i mai 2003. Rederiavdelingen førte videre arbeidet med helse og sikkerhet for mannskap, skip og miljø. Implementering av ISM-koden (International Safety Management) er fullført, og både Rederiavdelingen og FF "Johan Hjort", "G.O. Sars", "Håkon Mosby" og "Dr. Fridtjof Nansen" er nå sertifiserte.

TOKTOVERSIKT

FARTØY	2002		2001	
	Toktdøgn	Persontoktdøgn	Toktdøgn	Persontoktdøgn
"G.O. Sars"	249	1 422	321	1 594
"Johan Hjort"	303	1 774	304	1 385
"Michael Sars"	265	1 092	312	1 327
"Fangst"	135	334	161	478
"G.M. Dannevig"	163	551	133	397
"Håkon Mosby"	20	134		
"Dr. Fridtjof Nansen"	302	657	254	581
Andre leiefartøy	371	482	424	915
SUM	1 808	6 446	1 909	6 677

Toktdøgn dekker ikke ren transitt eller tid som går med til mannskapsskifte og verkstedsopphold.

ANSATTE

Havforskningsinstituttet hadde ved utgangen av 2002 518,6 årsverk regnet ut fra faste stillinger og engasjerte inntil fire år. Dette gir en netto tilgang på 20,7 årsverk. I tillegg kommer stipendiater, lærlinger med mer som utgjør 53,4 årsverk. Totalt var det ved utgangen av året 572 årsverk ved instituttet. Størst økning var det ved Senter for havbruk og Senter for marine ressurser, noe som viser departementets satsing på disse virksomhetsområdene.

Havforskningsinstituttet tok i 2002 over ansvaret for ressursforskningen som tidligere var ved Fiskeriforskning i Tromsø. Fra 1. januar 2003 overdras denne virksomheten i sin helhet og styrker Havforskningsinstituttets stab med 20 medarbeidere.

Vitenskapelig personell, dvs. forskere, stipendiater og postdoktor-stillinger, økte mest og utgjør 180 årsverk. Dette er en økning på 15 årsverk fra 2001. Denne type personell utgjør nå 32 % av alle ansatte. Tekniske stillinger utgjør nå 33 % og økte med 7,8 årsverk fra året før. Tallet på sjøfolk er stabilt og utgjør 23 % av arbeidsstokken, og administrativt personell og Informasjonen utgjør 12 %.

I 2002 hadde 93 av forskerne doktorgrad, en fordobling på fem år. Økningen er om lag jevnt fordelt mellom de store sentrene. Det viser at instituttet har klart å kombinere denne type kompetanseheving med tung forvaltningsrådgivning for myndighetene. Siste år avsluttet sju stipendiater sine doktorgradsarbeider ved instituttet.

Sykefraværet holder seg stabilt lavt, og instituttet vil fokusere på et vedvarende lavt sykefravær gjennom avtale om inkluderende arbeidsliv. Gjennom prosjektet "Helse & Velferd" satser instituttet på å følge opp sine medarbeidere ved å legge til rette for tiltak som fremmer helse og velferd blant ansatte, på tvers av organisasjonen.

I regi av opplæringsutvalget ble det i 2002 gjennomført 50 internkurs med til sammen 472 deltakere. Totalt ble det nyttet 2 mill. kroner til opplæring, derav 0,7 mill. kroner gjennom opplæringsutvalget.

ÅRSVERK 2002 (FASTE OG ENGASJERTE INNTIL 4 ÅR)

Kategori	Havbruk	Miljø	Ressurs	Flødevigen	U-land	Adm	Rederi	Sum
Forskere	40,9	35,9	47,9	9,7	10,4	0,0	0,0	144,8
Teknisk	44,7	28,4	56,1	11,0	4,0	17,2	26,0	187,4
Sjøfolk							118,0	118,0
Admin.	8,5	4,0	7,0	3,0	3,6	36,3	6,0	68,4
Sum	94,1	68,3	111,0	23,7	18,0	53,5	150,0	518,6
EU-stipendiater	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Stipendiater	13,9	3,8	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	26,3
Postdok.	4,1	0,0	1,8	1,9	0,0	0,0	0,0	7,8
Forskn.sjef II	0,3	0,0	0,6	0,2	0,0	0,0	0,0	1,1
Renholdere	3,7	0,0	0,0	0,7	0,0	2,8	0,0	7,2
Lærlinger	3,7	1,6	0,0	0,0	0,0	1,1	3,0	9,4
Arb.mark.still.	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
Sum	27,3	5,4	11,0	2,8	0,0	3,9	3,0	53,4

For 2002 inneholder tabellen også postdoktor-stillingene, men ikke professor II. Timelønnede ikke medtatt.

DOKTORGRADER AVLAGT AV HI-TILSATTE

Avlagt sted	
Kevin A. Glover	Skottland
Reidar Toresen	Bergen
Erik Olsen	Bergen
Karin Boxaspen	Bergen
Finn Arne Weltzien	Bergen
Are Salthaug	Bergen
Georg Engelhard	Nederland
Totalt 2002	7

ANTALL FORSKERE MED DOKTORGRADER VED HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
43	42	43	51	69	70	70	93